

Informatiebrief van het college - nummer Z/26/808997 D-1046332

Gorinchem, 22 september 2026

Onderwerp: ontwerp Participatieverordening gemeente Gorinchem

Geachte leden van de raad,

Hierbij sturen wij u het ontwerp van de Participatieverordening gemeente Gorinchem 2027 (hierna: ontwerp Participatieverordening). Met deze brief informeren wij u over de aanleiding en belangrijkste onderwerpen uit de ontwerp Participatieverordening. Ook beschrijven wij hoe wij inwoners en andere belanghebbenden betrekken en hoe het vervolgproces eruitziet.

Aanleiding

Op dit moment geldt in de gemeente Gorinchem de Inspraakverordening gemeente Gorinchem 2011 (hierna: Inspraakverordening). Deze verordening regelt hoe inwoners en andere belanghebbenden worden betrokken bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid.

Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden. Met deze wet is artikel 150 van de Gemeentewet gewijzigd. Deze wijziging bepaalt dat de gemeente uiterlijk op 1 januari 2027 een Participatieverordening moet hebben die aan de nieuwe wettelijke eisen voldoet. In de nieuwe Participatieverordening moeten regels zijn opgenomen waarin staat hoe inwoners kunnen participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en moet het uitdaagrecht worden verankerd. De Participatieverordening vervangt de Inspraakverordening.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft een model voor een participatieverordening opgesteld. Het Gorcumse ontwerp is grotendeels gebaseerd op de eenvoudige variant van dit model. Deze variant geeft de spelregels voor inwonersparticipatie en het uitdaagrecht. Overheidsparticipatie is hierin niet afzonderlijk uitgewerkt. Bij overheidsparticipatie ondersteunt de gemeente op verzoek initiatieven uit de samenleving. Deze ondersteuning wordt nu al geboden in Gorinchem, bijvoorbeeld door de wijkcoördinatoren. Uitbreiding van deze ondersteuning vraagt om een grotere ambtelijke inzet die op dit moment niet over de gehele breedte kan worden geleverd. Op termijn kunnen de spelregels rondom overheidsparticipatie alsnog worden toegevoegd aan de Participatieverordening als dit wenselijk is en hiervoor voldoende middelen beschikbaar zijn. Verder is het model aangepast aan de lokale situatie en bestaande werkwijzen.

Participatie bij gemeentelijk beleid

Participatie kan aan de orde zijn binnen vrijwel alle gemeentelijke beleidsthema's. De manier waarop inwoners en belanghebbenden worden betrokken, verschilt per beleidsthema. Omdat de Participatieverordening een algemene verordening is, kan deze niet voor iedere situatie precies

voorschrijven welke participatievorm moet worden gebruikt. Om die reden bevat de ontwerp Participatieverordening met name procesregels voor de participatie door inwoners.

De regels in de Participatieverordening zorgen ervoor dat bij het opstellen van beleid vooraf bewust wordt nagedacht over het doel en de inrichting van participatie. In het ontwerp is daarom bepaald dat het verantwoordelijke bestuursorgaan in beginsel een participatieplan opstelt bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid.

In het participatieplan wordt onder meer beschreven:

- wat het doel van de participatie is;
- wie bij de participatie worden betrokken;
- hoeveel invloed deelnemers hebben;
- op welke manier de participatie plaatsvindt;
- hoe de resultaten worden verwerkt en teruggekoppeld.

De gekozen aanpak moet passen bij het onderwerp en bij de ruimte die er daadwerkelijk is voor invloed. Bij het ene onderwerp kan een brede dialoog met de stad of een wijk passend zijn. Bij een ander onderwerp kan worden gekozen voor gesprekken met direct betrokkenen of voor een enquête.

Als wij beleid voorbereiden waarop u een besluit neemt, stellen wij een participatieplan op en informeren wij u daarover. Deze werkwijze sluit aan bij de samenwerkingsafspraken uit het Gorcums beleidshuis. Kort gezegd: de Participatieverordening bevat de procesregels en het participatieplan geeft per onderwerp de concrete invulling.

Verdere uitwerking van participatie

Hoewel ieder participatieplan maatwerk is, is het belangrijk binnen de gemeentelijke organisatie dezelfde uitgangspunten te hanteren bij het opstellen van een participatieplan. Dit draagt bij aan een transparante en zorgvuldige werkwijze. Deze uitgangspunten zijn op dit moment opgenomen in het Participatiebeleid Gorcums Samenspel 2022-2026, de Nota participatie onder de Omgevingswet, het Handboek participatie voor initiatiefnemers en het Werkboek Gorcumse participatie.

In 2027 gaan wij aan de slag met het herijken van dit beleid. Wij komen dan bij u terug om samen met u inhoud te geven aan participatie in onze gemeente.

Uitdaagrecht

De Participatieverordening moet ook regels bevatten voor het uitdaagrecht. Het uitdaagrecht geeft inwoners en maatschappelijke partijen de mogelijkheid het college te verzoeken een gemeentelijke taak zelf uit te voeren. Het gaat om een taak die de gemeente anders zelf uitvoert of laat uitvoeren.

Ook in Gorinchem bestaan al initiatieven die kenmerken van het uitdaagrecht hebben. Zo onderhouden inwoners soms zelf openbaar groen. De Participatieverordening biedt een formeel kader voor het indienen en beoordelen van dergelijke verzoeken.

In het ontwerp staat hoe een verzoek kan worden ingediend en op welke punten het college het verzoek beoordeelt. Een verzoek kan niet in alle gevallen worden ingewilligd. Dit kan bijvoorbeeld niet als de aard van de taak zich tegen overname verzet. U moet dan denken aan taken van die de gemeente heeft in het kader van openbare orde en veiligheid. Ook kunnen onder meer hogere kosten, onvoldoende deskundigheid of het ontbreken van maatschappelijke meerwaarde

aanleiding zijn om niet met een verzoek in te stemmen. Wordt een verzoek ingewilligd, dan worden met de verzoeker afspraken gemaakt over de uitvoering van de taak.

Reacties van inwoners en belanghebbenden

De Participatieverordening bevat vooral algemene procesregels. De concrete invulling van participatie vindt later per beleidsthema plaats in een participatieplan. In die fase kan participatie gericht worden vormgegeven en is duidelijk hoeveel ruimte er is voor invloed.

Toch vinden wij het belangrijk dat inwoners en andere belanghebbenden kennis kunnen nemen van het ontwerp en daarop kunnen reageren. Daarom maken wij het ontwerp bekend en leggen wij het gedurende zes weken ter inzage. Tijdens deze periode kunnen inwoners en andere belanghebbenden een zienswijze indienen. In de communicatie over de terinzagelegging leggen wij in duidelijke taal uit wat de verordening regelt, waar het ontwerp kan worden bekeken en hoe een zienswijze kan worden ingediend.

De ontvangen zienswijzen worden beoordeeld en betrokken bij het opstellen van de definitieve Participatieverordening.

Bespreking met uw gemeenteraad

U bent op grond van artikel 150, lid 1 Gemeentewet bevoegd de Participatieverordening vast te stellen. Op grond van artikel 160, lid 1 onder b Gemeentewet zijn wij gestart met de voorbereiding voor deze besluitvorming. Dit heeft geresulteerd in deze ontwerp Participatieverordening. In de I&O van 1 oktober 2026 lichten wij de ontwerp Participatieverordening verder toe en horen wij graag wat u daarvan vindt. Wij horen dan graag welke aandachtspunten u ons wil meegeven. Deze aandachtspunten worden, samen met de ontvangen zienswijzen, betrokken bij het opstellen van de definitieve verordening.

Vervolgproces

Tot en met december 2026 worden de volgende processtappen genomen:

1. het ontwerp wordt bekendgemaakt en gedurende zes weken ter inzage gelegd. Inwoners en andere belanghebbenden kunnen tijdens deze periode een zienswijze indienen;
2. het ontwerp wordt tijdens de I&O-bijeenkomst van 1 oktober 2026 met u besproken;
3. de ontvangen zienswijzen en uw aandachtspunten worden beoordeeld en het ontwerp wordt waar nodig aangepast;
4. de definitieve Participatieverordening wordt in november of december 2026 ter vaststelling aan u aangeboden;
5. de vastgestelde Participatieverordening wordt bekendgemaakt en treedt uiterlijk op 1 januari 2027 in werking.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

 Valid Signed door Heleen Kromkamp
op 23-09-2026

 Valid Signed door Reinie Melissant
op 23-09-2026

Bijlagen:

Ontwerp Participatieverordening gemeente Gorinchem 2027